

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de initiatiefneemster van de initiatiefnota «Geen woorden, maar daden en energie besparen – voorstellen voor efficiënte energiebesparing in de energie-intensieve industrie» (Kamerstuk 34 582, nr. 2).

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

De adjunct-griffier van de commissie,
Thomassen

INHOUDSOPGAVE	blz.	
I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	3
	Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	3
	Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	5
	Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie	5
	Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	7
	Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie	7
II	Antwoord/Reactie van de initiatiefneemster	8
III	Volledige agenda	8

I VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota van het lid Van Veldhoven. Zij bedanken het lid Van Veldhoven voor het harde werk van haar en haar medewerkers. Het schrijven van een initiatiefnota toont betrokkenheid bij het onderwerp en zo kennen deze leden het lid Van Veldhoven. De leden van de VVD-fractie willen door middel van deze inbreng hun vragen overbrengen aan de initiatiefneemster en hopen hier spoedig antwoord op te mogen ontvangen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de initiatiefneemster schrijft dat energie-intensieve bedrijven met relatief kleine investeringen veel energie kunnen besparen. Graag zouden deze leden vernemen wat er verstaan wordt onder klein? Energiebesparing is een belangrijke pijler van het Energieakkoord. Door middel van twee voorstellen wil de initiatiefneemster de regelgeving wijzigen om meer energiebesparing in de industrie te realiseren. Een van de voorstellen is de handhaving op de verplichting op energiebesparende maatregelen uit de wet milieubeheer. Graag ontvangen zij de onderbouwing waarop dit voorstel is gerealiseerd. Waaruit blijkt dat deze wet momenteel niet wordt gehandhaafd?

De initiatiefneemster stelt dat vooral de chemische industrie en de raffinaderijen achterblijven bij de energiebesparing. De leden van de VVD-fractie vragen de initiatiefneemster deze stelling te onderbouwen en de bronnen hiervoor te delen. Welke invloed heeft dit op het vestigingsklimaat? Zowel Europees als wereldwijd. Het besparen van energie moet CO₂ uitstoot voorkomen. Zij zien het hergebruik van CO₂ ook als een mogelijkheid om uitstoot te voorkomen. Bijvoorbeeld voor het gebruik in de glastuinbouw. Hoe ziet de initiatiefneemster dit in verhouding met veranderingen binnen het proces? Deze leden zijn van mening dat energiemaatregelen die genomen worden, niet alleen betrekking op het bedrijfsproces hoeven te hebben. Het opwekken van hernieuwbare energie zou ook bij kunnen dragen aan energiebesparing. Hierdoor kan energie bespaard worden buiten het primaire proces om. Zij zien hierop graag de visie van de initiatiefneemster.

De leden van de VVD-fractie lezen dat er een verschil zit tussen de energie-audits in Nederland en Europa. Graag ontvangen zij een weergave van de Europese landen met daarbij de manier en interval van

de uitvoering van de energie-audits. Hoe wordt dit gemonitord? Hoe ziet de initiatiefneemster de inrichting van dit voorstel?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota «Geen woorden, maar daden en energie besparen». Deze leden hebben over deze initiatiefnota nog enkele vragen. Waarom is het volgens de indiener nog niet gelukt om de energie-intensieve sector op vrijwillige basis energie te laten besparen? Dit levert hen toch ook een kostenbesparing op? Zijn er ook nog andere wettelijke instrumenten waarvan energie-intensieve bedrijven zijn vrijgesteld? Zo ja, waarom heeft de indiener ervoor gekozen deze buiten de nota te houden? Tevens vragen de leden van de PvdA-fractie of deze bedrijven via het emissions trading system (ETS) niet al in toenemende mate gestimuleerd worden om maatregelen te nemen?

De energie-intensieve sector in Nederland staat al sinds enige tijd onder druk, vooral door de toenemende import vanuit China. Kan de indiener meer duidelijkheid verschaffen over de invloed van het initiatiefvoorstel op de concurrentiekracht van de Nederlandse bedrijven?

Tot slot vragen deze leden of de werkgelegenheid in deze sector, die ook al enige tijd onder druk staat, ook niet verder kan lijden onder de voorgestelde maatregelen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van voorliggend voorstel. Het voorstel roept wel een aantal vragen op. Daarnaast moet – in het kader van de eisen die het Klimaatakkoord en de uitspraak van Urgenda vraagt- gezorgd moeten worden voor een zo breed mogelijk draagvlak. Het klimaat is gebaat bij gedegen maatregelen. Deze leden worden gelukkig van maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen reduceren. Ook de focus op energie-intensieve bedrijven ligt wat hen betreft voor de hand. Grote hoeveelheden energie besparen bij energie-intensieve bedrijven is in het kader van het tegengaan van klimaatverandering dringend noodzakelijk. Extra maatregelen om energie te besparen is naar mening van deze leden net zo belangrijk. Er zal ook draagvlak gecreëerd moeten worden voor de overgang naar hernieuwbare energie. Dat gaat beter leven door tevens in te blijven zetten op energiebesparende maatregelen bij huishoudens.

De leden van de SP-fractie zijn benieuwd naar de onderlinge verdeling van genoemde 110 bedrijven. Hoeveel bedrijven daarvan vallen onder ETS maatregelen? Hoeveel van deze bedrijven maken reeds onderdeel uit van de (eerder) afgesloten Meerjarenafspraken energie-efficiëntie convenanten (MEE-convenant voor ETS-bedrijven en het MJA3-convenant voor niet-ETS-bedrijven)? Welke onderverdeling is er bedrijfsmatig te maken (textielindustrie, keramische industrie etc.)? Hoeveel van deze bedrijven vallen onder het het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO)? Is onderzocht waarom de beloofde energiebesparing voor 2020 niet is gehaald? Liggt dat alleen aan de genoemde uitzonderingen en vrijstellingen?

Uit eerdere gewisselde stukken rond de implementatie van de richtlijn (Ontwerpregeling implementatie artikelen 8 en 14 Richtlijn energie-efficiency (richtlijn 2012/27/EU) begrepen deze leden dat er voor «een volledige en correcte implementatie van de bepalingen met betrekking tot de energie-audit en de kosten-batenanalyse een wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer (hierna activiteitenbesluit) en het Besluit Omgevingsrecht (Bro) noodzakelijk was». Daarbij is destijds vanwege de tijdsdruk gekozen voor een implementatie via een ministeriële regeling. Is de keuze om nu aan te sluiten bij de Wet milieubeheer de juiste, zo vragen

deze leden. Is het wellicht zorgvuldiger dit goed te laten «landen» in de Omgevingswet? Immers, er wordt bij de omgevingswet in sterke mate ingezet op zogenaamde maatwerkbesluiten. Wat is destijds de reden geweest dat energie-intensieve bedrijven zijn vrijgesteld van de op grond van de Wet Milieubeheer energiebesparende te nemen maatregelen met een terugverdientijd kleiner dan vijf jaar? En waarom zijn de energie-intensieve bedrijven destijds vrijgesteld van de energie-audits?

In de tekst wordt gesteld dat «in nationale wetgeving is vastgelegd dat in vergunningen geen eisen mogen worden gesteld aan een zuinig energieverbruik». In welke wet(ten) is dat opgenomen? Kan het zijn dat er in dit geval wellicht sprake is van een te strikte uitleg van dit wetsonderdeel/ wetsonderdelen en dat door de keuze voor vrijwillige convenanten er niet voldoende ingezet wordt op zuinig energieverbruik? Graag hierop een toelichting.

Is nagegaan of in voorliggend voorstel ook de bedrijven vallen die aanspraak maken op het overgangsrecht voor bestaande gasturbines en gasmotoren (Kamerstuk 29 383, nr. 251)? Hieronder vallen gasturbines die geplaatst of in gebruik genomen zijn voor 1 april 2010. Daarbij is sprake van 40 bestaande gasturbines en 20 leanburn gasmotoren, die een ontheffing hebben gekregen omdat het niet mogelijk bleek om kosteneffectief maatregelen te nemen om aan de gestelde emissiegrenswaarden te voldoen. De leden van de SP-fractie hebben vanuit de stukken geconstateerd dat zij een behoorlijke uitstoot veroorzaken. Het zou deze leden een lief ding waard zijn om – indien zij onderdeel uitmaken van de energie-intensieve bedrijven – ook hen onder voorliggend voorstel op te nemen. Is dat mogelijk?

Hoeveel bedraagt de (mogelijke) energiebesparing in PJ die te behalen is met de isolatie van tankdaken? Vallen voorgestelde maatregelen binnen een terugverdientijd kleiner dan vijf jaar?

Kan ook bij de andere genoemde voorbeelden deze vragen beantwoord worden?

Waarom is in Nederland een uitzondering gemaakt voor een auditverplichting voor energie-intensieve bedrijven? Op welk moment is dit besluit genomen?

Graag krijgen de leden van de SP-fractie een bevestiging of de genoemde positieve werkgelegenheidseffecten en arbeidsjaren daadwerkelijk berekend kunnen worden vanuit een besparingsinschatting van uitstootcijfers.

De leden van de SP -fractie zijn voorstander van verregaande maatregelen om te komen tot beperking van de CO₂ uitstoot. Daarom moeten voorgestelde maatregelen realistisch en haalbaar zijn. De eisen die vanwege de Urgenda-uitspraak gesteld worden, vragen gedegen en doortimmerd ingrijpen. Deze leden willen graag wat meer informatie over het uit laten voeren van audits door omgevingsdiensten. Zij zijn benieuwd of het werkelijk haalbaar is om de omgevingsdiensten te belasten met deze taak, zonder dat daar uitbreiding van personeel voor nodig is.

Immers. De audits zijn naar mening van de leden van de SP-fractie op dit moment behoorlijk papieren tijgers, gebaseerd op convenanten. Zij zien eventueel liever realistische uitvoeringskosten en het aannemen van extra gekwalificeerd personeel, om voorliggend voorstel tot een succes te maken. Het Klimaatakkoord vraagt dat van ons!

Om die reden verzoeken deze leden dan ook om gedegen naar de in het stuk genoemde uitvoeringskosten te kijken. Kun je op basis van de totale omzet van de chemische industrie (voetnoot 27) werkelijk komen op een bedrag van vijf miljoen euro uitvoeringskosten per jaar? Is het wellicht raadzaam om het opstellen van een maatwerkvoorschrift te stellen op tenminste een uurtarief van 100 euro, zoals gesteld in voorstel 29 383, nr. 251? Temeer de grootte en complexiteit van de bedoelde bedrijven naar mening van de leden behoorlijk zullen variëren.

Afsluitend stellen de leden van de SP-fractie voor om voorliggend voorstel te bespreken met Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO) en de brancheorganisatie en de uitkomsten hiervan voor te leggen aan Kamer. Ook een eventuele internetconsultatie zal naar mening van deze leden bijdragen aan het creëren van draagvlak voor de te nemen maatregelen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota van het lid Van Veldhoven: «Geen woorden, maar daden en energie besparen – voorstellen voor efficiënte energiebesparing in de energie-intensieve industrie». Zij stellen vast dat er nog geen kabinetsreactie is op de initiatiefnota en vragen wat de stand van zaken is ten aanzien van de afspraken over energiebesparing tussen rijksoverheid en de intensieve industrie. De leden van de CDA-fractie vragen of de initiatiefneemster weet of de Minister van Economische Zaken zijn voornemen om een energiebesparingsverplichting in te voeren gaat doorzetten en of hij met een financieringsinstrumentarium komt om energiebesparing in de energie-intensieve industrie te stimuleren zoals benadrukt in de motie van het lid Agnes Mulder (Kamerstuk 30 196, nr. 375). Zij vragen de initiatiefneemster of zij naast een stok, te weten verplichte energiebesparing en energie-audits, ook voorstander is van een wortel, te weten een financieel instrumentarium om energiebesparing te bevorderen, zoals voor energiebesparing is opgezet in de provincie Groningen. Deze leden zijn gecharmeerd van de Groningse aanpak in de Eemshaven. In deze aanpak staat groei van de bedrijven centraal en wordt het energiegebruik en CO₂-uitstoot gereduceerd.

De leden van de CDA-fractie vragen de initiatiefneemster hoe de energie-audits in het buitenland zijn vormgegeven (hoofdstuk 7). Welke rol heeft het bedrijfsleven zelf in de energie-audits? In hoeverre zouden bedrijven zelf energie-audits kunnen, bijvoorbeeld door iemand hiervoor te certificeren binnen het bedrijf, gezien ook de initiatiefneemster voorstelt dat de energierapporten worden neergelegd bij de omgevingsdiensten die de onderbouwing ervan kunnen controleren en beoordelen. In hoeverre zullen de rapporten van energie-audits openbaar zijn en wordt voorkomen dat hiermee bedrijfsgevoelige informatie openbaar moet worden gemaakt? Deze leden vragen de initiatiefneemster een inschatting te maken van de termijn waarop bedrijven investeringen zullen doen, hoeveel PJ dit naar verwachting zal opleveren en welk bedrag aan investeringen door bedrijven hiermee gemoeid is.

Kan de initiatiefneemster het bedrag van vijf miljoen euro aan uitvoeringskosten, dat in hoofdstuk 10 wordt genoemd, onderbouwen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben met ongenoegen kennisgenomen van voorliggende initiatiefnota en willen de initiatiefneemster nog enkele vragen voorleggen. Zij hebben met stijgende verbazing kennisgenomen van het begin van de inleiding. Deze leden vragen de initiatiefneemster welke geloofwaardig bewijslast zij heeft voor haar bewering dat klimaatvluchtelingen hun woonplaats of land ontvluchten? Verder zijn de leden benieuwd of de initiatiefneemster kan aangeven hoeveel klimaatvluchtelingen de afgelopen jaren naar ons koude kikkerlandje zijn gevlucht? Verder stelt de initiatiefneemster dat de energie-intensieve industrie achterloopt ten opzichte van burgers en het mkb als het gaat om energiebesparing. De leden vragen de initiatiefneemster of zij dit cijfermatig kan onderbouwen? De leden hebben namelijk de indruk dat juist de energie-intensieve industrie al jaren veel geld heeft geïnvesteerd

in energiebesparing waardoor zij binnen hun branche veelal tot de meest energiezuinige en schoonste bedrijven ter wereld behoren. De leden van de PVV-fractie verzoeken de initiatiefneemster dan ook om voorbeelden te noemen van energie-intensieve bedrijven die binnen hun sector niet tot de energiezuinigste en schoonste bedrijven ter wereld behoren? Verder vragen zij naar de onderbouwing van de bewering dat met relatief kleine investeringen veel energie te besparen valt bij de energie-intensieve bedrijven? Immers energie is bij veel energie-intensieve bedrijven juist een grote kostenpost, dus als er met een relatief kleine investering energie te besparen valt dan hadden deze bedrijven dat toch allang gedaan? Kan de initiatiefneemster een nadere toelichting geven van haar bewering dat 4,1 PJ alleen al aan elektriciteit rendabel valt te besparen? Deze leden vragen daarbij in het bijzonder een nadere onderbouwing van de claim dat dit rendabel zou kunnen, want hiermee wordt de suggestie gewekt dat het meer geld oplevert dan dat het kost?

De leden van de PVV-fractie verbazen zich over de bewering van de initiatiefneemster dat bij energie-intensieve bedrijven er onvoldoende kennis zou zijn over effectieve energiebesparingsmaatregelen. Hoe komt de initiatiefneemster bij deze bewering? Zij verzoeken de initiatiefneemster dan ook om een aantal van deze energie-intensieve bedrijven waarbij er een gebrek aan kennis op dit gebied zou zijn bij naam en toenaam te noemen?

De leden van de PVV-fractie zouden het liefst de energiebesparingsverplichting voor alle bedrijven schrappen, omdat dit een nodeloze verzwarende van de lastendruk is en een ongewenste bemoeizucht van de overheid. Is het waar dat deze verplichting voortvloeit uit een Europese richtlijn en zo ja, kan de initiatiefneemster aangeven in hoeverre deze richtlijn in andere lidstaten ook wordt nageleefd? In dat kader merken de leden ook op dat deze verplichting kennelijk niet geldt voor energie-intensieve bedrijven en omdat de initiatiefneemster de Europese Unie zo'n warm hart toedraagt, zou dit dan niet Europees geregeld moeten worden en is deze Nederlandse regelgeving niet voorbarig en nadelig voor de concurrentiepositie? Deze leden merken op dat de initiatiefneemster een aantal concrete voorbeelden noemt van besparingsmogelijkheden, waarvoor dank. Daarbij wordt iedere keer de terugverdientijd genoemd, maar kan de initiatiefneemster ook duidelijkheid verschaffen over de kosten van genoemde besparingsmaatregelen? En hoe verhoudt dat zich tot de winst die deze energie-intensieve bedrijven maken? De leden van de PVV-fractie zijn benieuwd of in de genoemde rapporten ook een indicatie wordt gegeven van de kosten om tot deze klimaatwinst van 1Mton CO₂ te komen? Ter verduidelijking, deze leden doelen hierbij dus op de kosten die bedrijven moeten maken en niet de overheidskosten. De leden van de PVV-fractie merken een wat selectieve voorstelling van de gevolgen voor de concurrentiepositie. Zij denken dat het stellen van deze extra eisen wel degelijk effect heeft op het vestigingsklimaat. Waarschijnlijk zullen de kosten van energie en de belastingen van doorslaggevend betekenis zijn, maar deze verplichting maakt het voor bedrijven wel duurder om zich in Nederland te vestigen. Ook de aanname dat in groeimarkten veelal gebruik wordt gemaakt van energie-efficiëntere installaties lijkt wat kort door de bocht. Juist in deze groeimarkten heeft men niet of nauwelijks energiebesparingsverplichtingen en dus ligt daar als we de redenering van de initiatiefneemster zelf volgen ook geen prikkel om daarin te investeren. Kan de initiatiefneemster de impact op het vestigingsklimaat dan ook nader onderbouwen? Verder merken de leden op dat de vergelijking met andere industriële bedrijven niet helemaal opgaat, omdat energie daar geen primaire kostenpost is. Daarnaast vragen de leden de initiatiefneemster of het waar is dat juist de concurrentiepositie de reden was voor de toenmalige regering om de energie-intensieve bedrijven uit te zonderen van deze energiebesparingsverplichting? Zo ja, kan de initiatiefneemster dan aangeven wat er

sindsdien veranderd is aan de concurrentiepositie van deze energie-intensieve bedrijven waardoor het nu wel als verantwoord wordt gezien om deze verplichting op te leggen? Verder wijzen de leden de initiatiefneemster er op dat haar partij een paar jaar geleden nog het wetsvoorstel volume correctie nettarieven voor de energie-intensieve industrie (Kamerstuk 33 777) heeft gesteund dat als primaire doelstelling had om de concurrentiepositie van juist deze energie-intensieve industrie te verbeteren. Dit om te voorkomen dat meer bedrijven zoals Aldel failliet gaan doordat zij hun energierekening niet meer kunnen betalen. Toont dit niet aan dat de concurrentiepositie van de energie-intensieve industrie in Nederland al zwaar onder druk staat en is het in dat kader niet onverantwoord van de initiatiefneemster om deze bedrijven nu op te zadelen met extra verplichtingen en de bijkomende kosten? De initiatiefneemster schermt met extra banen, maar kan zij ook aangeven hoeveel mensen er werkzaam zijn bij de 110 bedrijven waar dit wetsvoorstel op gericht is? En hoeveel banen daar indirect van afhankelijk zijn, zoals toeleveranciers, distributeurs, etc.?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de initiatiefnota «Geen woorden maar daden en energiebesparen» van het lid van Veldhoven, zij hebben hierover geen verdere vragen en kijken uit naar de behandeling.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met veel enthousiasme kennisgenomen van voorliggende initiatiefnota. Deze leden delen het gevoel van urgentie rond de energieomslag die ook in Nederland gemaakt moet worden. Zij waarderen de initiatiefneemster met de voorliggende nota die een lacune in de huidige wet- en regelgeving benoemt en voorstellen aandraagt om een groep bedrijven die verantwoordelijk is voor een substantieel deel van ons nationaal energieverbruik zal verplichten om ook hun inspanningen tot besparing fors op te schroeven. Betreffende de voorliggende initiatiefnota hebben deze leden nog enkele vragen. Onder III wordt vermeld dat betreffende bedrijven op dit moment onvoldoende prikkel krijgen om te besparen op elektriciteit en dat de sturing via ETS enkel enig effect sorteert als deze door de elektriciteitsproducent wordt doorgerekend (en ETS-prijs in eerste plaats voldoende hoog is). Er wordt terecht opgemerkt dat dit evengoed voor het mkb geldt, maar dat deze laatste wel aan allerlei extra verplichting rond energiebesparing moet voldoen.

Wat hierbij niet wordt benoemd is dat deze energie-intensieve bedrijven gezien hun omvang en totale elektriciteitsverbruik, sowieso een lagere kWh-prijs betalen in vergelijking met de meeste mkb-bedrijven. Is de initiatiefneemster het met de leden van onze fractie eens dat ook hier mogelijkheden liggen om sturend op te treden richting energiebesparing los van de ETS-prijs? Dit kan bijvoorbeeld door de basisprijs van elektriciteit voor deze energie-intensieve bedrijven op gelijk hoogte te brengen met dat van mkb-bedrijven. Heeft de initiatiefneemster gekeken naar de mogelijkheid om de elektriciteitsprijs los te koppelen van verbruikshoeveelheid en zo ja, waarom is ervoor gekozen om deze optie niet mee te nemen in de voorliggende initiatiefnota? Onder IX wordt gekeken naar de uitvoering van het voorstel. Hierbij wordt vermeld dat het van belang is «dat het bedrijf redelijke invoeringstermijnen kan hanteren die goed inpasbaar zijn in de bedrijfsprocessen.» Hoewel we het idee hierachter heel goed begrijpen, vragen de leden van onze fractie zich wel af of hiermee ook niet de deur op een kier wordt gelaten voor deze bedrijven om uiteindelijk onder bepaalde aanpassing uit te komen door

deze op de lange baan te schuiven? Met name bij complexere bedrijfsprocessen en uitgebreide technische installaties is het voor externen moeilijk inschatten of een bepaalde aanpassing tijdig implementeerbaar is zonder een grote invloed op de bedrijfsprocessen. Ziet de initiatiefneemster dit risico ook? Is er nagedacht hoe dit bij de implementatie kan voorkomen worden?

II ANTWOORD/REACTIE VAN DE INITIATIEFNEEMSTER

III VOLLEDIGE AGENDA

Initiatiefnota van het lid Van Veldhoven: «Geen woorden, maar daden en energie besparen – voorstellen voor efficiënte energiebesparing in de energieintensieve industrie»

Initiatiefnota – Tweede Kamerlid, S. van Veldhoven – 25 oktober 2016 – Kamerstuk 34 582